

**ADIKTOLOGICKÁ PROBLEMATIKA
NA 47. ČESKO - SLOVENSKEJ
PSYCHOFARMAKOLOGICKEJ
KONFERENCII**

(Jeseník, 5.- 9. januára 2005)

Prednášky

V Jeseníku boli tento rok aj prednáškové bloky aj vývesky s touto problematikou. Prvý bol blok prednášok o halucinogénoch (gestor doc. Horáček). Uviedol ho doc. Horáček základnými farmakologickými, neurobiologickými poznatkami. Halucinogény možno chemicky rozdeliť na tryptamíny (napr. psilocin, LSD, DMT) a fenyletylamíny (meskalin, DOM a iné). Tieto účinkujú interakciou s 5HT_{2A},_{1A} a _{2C} receptormi. Halucinogénne účinky majú však aj antagonisty NMDA receptorov, tzv. disociatívne anestetiká – MK 801, PCP, ketamín, anticholínergiká – atropín, skopolamín, hyosciamín.

Páleníček, tiež z PCP Praha, nadviazal svojou prednáškou o animálnych modeloch. Na ich pracovisku zakúpili prístroj ETHOVISION, čo je automatický registračný systém lokomócie. Po podaní halucinogénov sa zvyšuje neúčelná lokomócia pokusných zvierat. Zistili určité rozdiely medzi psilocinom a LSD.

Miovský sa zaoberal klinickými relevantnými poznatkami z ČR. V Česku rastie 116 druhov holohlavcov, z nich 17 obsahuje psilocybin. V ČR sa distribuujú dva druhy LSD – „papierik“ a kryštál“, v cene 100 – 400 Kč za kus. Nasledovali potom niektoré epidemiologické zistenie z ČR. 21 % populácie aspoň raz v živote užije ilegálnu drogu. Celoživotná prevalencia konzumu halucinogénov je 10,9 % (14,4 % u mužov, 7,5 % u žien). Marihuanu konzumovalo už 45 % vysokoškolákov, halucinogény 3,5 % vysokoškolákov.

Nasledoval blok prednášok v gestorstve prof. Šulcovej o výskume v adiktológii. Prvá prednášajúca doc. Ježová sa zaoberala závislosťou a hormónmi. U závislých ľudí sa pozorovali abnormality v odpovedi HPA osi, sú ovplyvnené hladiny kortizolu. Amfetamíny napríklad zvyšujú hladiny rastového

hormónu. Nie sú však systematické štúdie. Na ich ústave vymysleli animálny experiment – behanie krýs v kolese. Krysy to robia s radosťou, lebo si zvyšujú hladiny ACTH a glukokortikoidov. V ďalšom sa zaoberala možnými animálnymi modelmi senzitivizácie alebo tolerancie. Jej skupina nezistila významné zmeny hladín ACTH a glukokortikoidov v odpovediach zvierat na podanie morfinu. Pokračovala doc. Klenerová (Praha). Zaoberala sa súvislosťami medzi stresom, odpoveďou HPA a závislosťou. Zatiaľ získané poznatky z animálnych modelov nemajú zrejme klinickú relevanciu.

Pokračovala Večeřová (Praha) analýzou vzorky pacientov so substitučnou liečbou na buprenorfine. Išlo o súbor 94 pacientov, z nich 89 % užívalo heroín injekčne. Priemerná doba konzumu heroínu bola 6 rokov, na heroín priemerne míňali 27 000 Kč. Substitúcia sa realizovala 3 spôsobmi: buď v substitučných centrách, alebo u praktického lekára, alebo tretím spôsobom, ktorý bol kombináciou oboch. Kombinovaný spôsob mal najmenej drop outov (35 %), substitučné centrá boli stredne efektívne. Najmenej efektívne bolo podávanie u praktického lekára. V celom súbore sa preukázalo u 30 % užitie inej drogy.

Poslednou prednáškou bol príspevok Csémyho (PCP, Praha). Analyzoval 270 pacientiek prijatých do špecializovaného programu pre závislé ženy. Súvislá 12-mesačná abstinencia bola u 48 % alkoholičiek a u 42 % drogových závislých žien. Avšak miera retencie (= zotrvanie v programe), bola rôzna. Ak sa zakalkulovali aj pacientky, u ktorých neboli k dispozícii katamnestické údaje, miera abstinencie klesla u alkoholičiek na 37 % a u drogových závislých žien na 29 %. I tak sú to však čísla poukazujúce na zmyslupnosť strednodobej liečby.

Postery

V programe bolo aj niekoľko posterov s adiktologickou tematikou. Časť mala preklinický charakter, časť klinický, časť žiadny, lebo chýbali.

Bubeníková a kol. (PCP Praha) aplikovali potkanom rôzne dávky MDMA (extasy, metyléndioxymetamfetamín). Výsledky poukazujú na to, že citlivosť na MDMA (v modeli úľakovej reakcie) je výrazne modifikovaná estrogénom v závislosti od estra potkaních samíc. V estre a proestre samice nie sú citlivé na podanie MDMA.

Fišar a kol. (PK Praha) sa pokúsili sledovať vplyv kanabinooidov na vlastnosti bunkových membrán. Zistili, že THC (tetrahydrokanabinol) a endokanabinoid anandamid pôsobia na membránu opačným spôsobom. Teda ich pôsobenie má aj nejaké neznáme nereceptorové mechanizmy, lebo na kanabinoidné receptory pôsobia rovnako.

Pometlová a kol. (Ústav fyziológie LFUK Praha) podávali gravidným potkaním samiciam metamfetamín. Ich potomci samce sa učili pomalšie. Bola poškodená predovšetkým dlhodobá pamäť (test hladania ostrova v bludisku).

Pokora a Mošťák (PL Brno) prezentovali dve kazuistiky pacientov s výrazným ústupom cravingu po nasadení naltrexonu.

Pekárková a Dvořák (PL Praha–Bohnice) prezentovali výsledky liečby žien závislých od alkoholu ($n = 45$), v porovnaní s kontrolami ($n=32$). Naltrexon sa podával v dávke 50 mg denne. Kým v skupine liečenej naltrexonom 6-týždňovú liečbu nedokončili 3/45, v kontrolnej skupine 7/32.

Kavalírová a kol. (Katedra farmakológie Hradec Králové) porovnávali konzum návykových látok u študentov 3 českých vysokých škôl. V priebehu rokov 2000 – 2004 došlo k poklesu osôb nekonzumujúcich pivo z 30,9 % na 19,6 %, a destilátov z 13,5 % na 7,8 %. Počty osôb nekonzumujúcich víno bol bez veľkej zmeny.

Ako vidno na psychofarmakologickej konferencii sme zaznamenali zvýšený záujem o problematiku závislostí. Bolo viac vývesiek, bolo aj viac prednášok než v minulosti. To je iste potešujúci trend.

V. Novotný